

Sygn. akt II Ka 40/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Wojciechowski

Sędziowie: SSO Mariusz Sztorc (spr.)

SSO Grażyna Artymiak

Protokolant: Katarzyna Babiarz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Rzeszowie - Adama Poskart oraz oskarżycielki posiłkowej P. K. (1)

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 maja 2016 r.

sprawy oskarżonej A. K. o przestępstwo z art. 160 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, art. 244a § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżoną i jej obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie

z dnia 19 października 2015 r., sygnatura akt X K 178/14

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **uchyla** orzeczenie o wymiarze kary łącznej zawarte w pkt. III i IV wyroku,

b) **uniewinnia** oskarżoną A. K. od zarzutu popełnienia czynu z art. 244a § 2 kk w sposób opisany w wyroku pkt. II i w tym zakresie kosztami procesu obciąża Skarb Państwa,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok **utrzymuje** w mocy,

III. na podstawie art. 63 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk na poczet orzeczonej w pkt. I wyroku kary pozbawienia wolności **zalicza** oskarżonej okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 13.12.2014 r. do dnia 21.01.2015 r.,

IV. **zwalnia** oskarżoną od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze,

V. **zasądza** od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. P. -Kancelaria Adwokacka w R. kwotę 619,92 (sześćset dziewiętnaście 92/100) zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

VI. **zasądza** od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. J. - Kancelaria Adwokacka w R. kwotę 619,92 (sześćset dziewiętnaście 92/100) zł tytułem wynagrodzenia kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej P. K. (1).

SSO Mariusz Sztorc SSO Tomasz Wojciechowski SSO Grażyna Artymiak

Sygn. akt II Ka 40/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 października 2015 roku, sygn. akt X K 178/14, Sąd Rejonowy w Rzeszowie uznał oskarżoną A. K. za winną tego, że :

I. w dniu 21 marca 2012 roku w R., woj. (...) będąc zobowiązana do wykonywania władzy rodzicielskiej poprzez sprawowanie opieki nad małoletnią córką P. K. (1), naraziła ją na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, w ten sposób, że sprawowała opiekę nad wyżej wymienioną będąc w stanie nietrzeźwości, po czym opuściła mieszkanie, pozostawiając dziecko pod opieką innych osób, pozostających w stanie upojenia alkoholowego, skutkującego brakiem jakiegokolwiek nadzoru nad dzieckiem, przy czym zarzucanego jej czynu dopuściła się w ciągu 5 lat od odbycia kary 1 (jednego) roku pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 09.05.2007r. sygn. akt II K 283/07 za umyślne przestępstwo podobne wyczerpujące znamiona art. 160 § 2 kk, którą odbywała w okresie od 24.02.2011 r. do 09.03.2011 r. i od 17.08.2011r. do 21.03.2012r. i tak opisany czyn zakwalifikował jako przestępstwo z art. 160 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i za ten czyn na mocy art. 160 § 2 kk w zw. z art. 4 § 1 kk wymierzył oskarżonej karę 1 roku pozbawienia wolności.

II. w okresie od maja 2012 roku do dnia 16 listopada 2012 roku w R. woj. (...) udaremniała i utrudniała kontaktowanie, w sposób określony w przepisach wykonywania kary pozbawienia wolności poza Zakładem Karnym w systemie dozoru elektronicznego, orzeczonego wobec niej postanowieniem z dnia 17.08.2011 roku Sądu Okręgowego w Rzeszowie sygn. akt III Kow 989/11 obowiązku tj. przestępstwa z art. 244a § 2 kk i za ten czyn na mocy art. 244 a § 2 kk w zw. z art. 4 § 1 kk Sąd wymierzył oskarżonej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na mocy art. 85 kk i art. 86 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzył oskarżonej karę łączną 1 roku pozbawienia wolności. Na mocy art. 63 § 1 kk w zw. z art. 4 § 1 kk na poczet orzeczonej w pkt. III wyroku kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonej okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 13.12.2014 r. do dnia 21.01.2015 r. przyjmując, że jeden dzień zatrzymania lub tymczasowego aresztowania jest równy 1 dniowi kary pozbawienia wolności. Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002r. Nr 123, poz. 1058 ze zmianami) Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej w R. adwokata M. P. kwotę 1239,84 zł tytułem pomocy prawnej udzielonej oskarżonej A. K. z urzędu, w tym kwotę podatku 23 % VAT. Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej w R. adwokata M. G. (obecnie radcy prawnego) kwotę 369,00 zł tytułem pomocy prawnej udzielonej oskarżonej A. K. z urzędu, w tym kwota podatku 23 % VAT. Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej w R. adwokata A. J. kwotę 1608,84 zł tytułem wynagrodzenia kuratora małoletniej P. K. (1). Na podstawie art. 624 § 1 kpk i art. 17 ust. 1 w zw. z art. 21 pkt. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. tj. 1983 nr 49 poz. 223 z późn. zm.) zwolnił oskarżoną od ponoszenia kosztów sądowych, obciążając poniesionymi wydatkami Skarb Państwa.

Apelację osobistą od wyroku wniosła oskarżona. Bez powoływania podstaw apelacji wskazała, że wyszła z domu w celu zrobienia zakupów dla córki, którą na ten czas pozostawiła pod opieką „ojca” P. K. (2), który jest osobą nieodpowiedzialną.

Apelację wywiódł także obrońca oskarżonej zaskarżając wyrok w całości na jej korzyść. Wyrokowi zarzucił :

I. obrazę przepisów prawa materialnego a to:

a) art. 244a § 2 kk poprzez jego błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie, podczas gdy już literalna wykładnia prowadzi do wniosków, iż czyn zabroniony stypizowany w § 2 odnosi się do udaremniania, utrudniania kontrolowania, w systemie dozoru elektronicznego, orzeczonego wobec sprawcy obowiązku związanego z zakazem wstępu na imprezę masową, co nie miało miejsca w przypadku oskarżonej.

II. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia a to:

a) art. 410 kpk poprzez błędne przyjęcie, że oskarżona w toku postępowania sądowego w zakresie czynu opisanego w pkt. I części wstępnej wyroku nie przyznała się do jego popełnienia, natomiast w zakresie czynu opisanego w pkt.

II części wstępnej wyroku wskazała, iż przyznaje się częściowo do jego popełnienia, podczas gdy w rzeczywistości oskarżona przyznała się do popełnienia czynu opisanego w pkt. I części wstępnej wyroku i w tym zakresie odmówiła składania wyjaśnień oraz nie przyznała się do popełnienia czynu opisanego w pkt. II części wstępnej wyroku, składając w tym zakresie stosowne wyjaśnienia, przez co wyrok Sądu I instancji nie uwzględnienia wszystkich okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej,

b) art. 7 kpk poprzez odmowę przyznania wiary wyjaśnieniom oskarżonej w zakresie przyczyn naruszenia warunków udzielonego jej zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego, podczas gdy oskarżona wyjaśniła, iż uciekała z domu z powodu agresywnego zachowania męża, zaś okoliczność, iż oskarżona mogła być ofiarą przemocy z jego strony potwierdzona została poprzez inne dowody zgromadzone w sprawie (zeznania świadków - sąsiadów i urzędników, dokumentacja - niebieska karta),

III. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść tego orzeczenia:

a) poprzez błędne przyjęcie, że oskarżona w toku postępowania sądowego w zakresie czynu opisanego w pkt. I części wstępnej wyroku nie przyznała się do jego popełnienia, natomiast w zakresie czynu opisanego w pkt. II części wstępnej wyroku wskazała, iż przyznaje się częściowo do jego popełnienia, podczas gdy w rzeczywistości oskarżona przyznała się do popełnienia czynu opisanego w pkt. I części wstępnej wyroku i w tym zakresie odmówiła składania wyjaśnień oraz nie przyznała się do popełnienia czynu opisanego w pkt. II części wstępnej wyroku, składając w tym zakresie stosowne wyjaśnienia,

b) poprzez błędne przyjęcie, iż oskarżona w okresie od maja 2012 r. do dnia 16 listopada 2012 r. udaremniała i utrudniała kontaktowanie w sposób określony w przepisach wykonywania kary pozbawienia wolności poza Zakładem Karnym w systemie dozoru elektronicznego, orzeczonego wobec niej postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2011 r., podczas gdy postanowieniem Sądu Okręgowego w Rzeszowie, Wydział III Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia 28 czerwca 2012 r. uchylono zezwolenie na odbywanie przez oskarżoną kary w w/w systemie.

Powołując powyższe obrońca oskarżonej wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie odmienne co do istoty sprawy w ten sposób, iż Sąd wymierzy oskarżonej za pierwszy czyn łagodniejszą karę oraz uniewinni oskarżoną od drugiego czynu, zarzucanego jej aktem oskarżenia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej jest częściowo zasadna, o ile skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej A. K. od zarzutu popełnienia czynu z art. 244a § 2 kk, w sposób opisany w wyroku pkt. II. W pozostałej części apelacja nie jest zasadna.

Apelacja osobista oskarżonej jest w całości niezasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Podzielić należy argumentację obrońcy oskarżonej, że Sąd I instancji w pkt. II zaskarżonego wyroku, dopuścił się obrazy art. 244 a § 2 kk poprzez jego błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie. Sąd Rejonowy dokonując ustaleń w zakresie tego czynu skoncentrował się na udaremnianiu i utrudnianiu kontaktowania się przez oskarżoną w ramach orzeczonego wobec niej dozoru elektronicznego. Eksponując ten fakt, Sąd I instancji błędnie zinterpretował przesłanki wymagane treścią art. 244a § 2 kk do jego zastosowania. Przepis ten już od dodania do treści art. 244a § 1 kk z dniem 1 stycznia 2012 r. § 2, odnosi konsekwencje tego przepisu do treści §1, którego dyspozycja dotyczy tego, kto nie stosuje się do orzeczonego w związku z zakazem wstępu na imprezę masową, obowiązku przebywania w miejscu stałego pobytu lub obowiązku stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby skazanej albo ukaranej, komendanta rejonowego lub miejskiego Policji, w czasie trwania imprezy masowej. Podkreślić należy, że § 2 precyzuje, iż tej samej karze podlega ten, kto udaremnia lub utrudnia kontrolowanie, ale tylko orzeczonego wobec niego obowiązku, o którym mowa w § 1. Obowiązkiem tym

jest niewątpliwie stosowanie się do zachowania stypizowanego w art. 244a § 1 kk, ale tylko wtedy, gdy orzeczenie obowiązku związane jest z zakazem wstępu na imprezę masową. Przepis ten nie ma zatem zastosowania wobec osób, które pozostają w systemie dozoru elektronicznego, wynikającego z innych podstaw. Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy w sprawie wykazują, że orzeczony wobec oskarżonej A. K. dozór elektroniczny w żaden sposób nie dotyczy okoliczności wymaganych przez art. 244a § 1 kk. Dlatego też nie mógł mieć wobec niej zastosowania § 2 tego przepisu. W czynie przypisanym oskarżonej Sąd Rejonowy zresztą tych znamion nie opisał. W tym stanie rzeczy, skoro oskarżona swoim zachowaniem nie wypełniła znamion czynu stypizowanego w art. 244 a § 2 kk, należało uniewinnić ją od zarzutu popełnienia tego przestępstwa. Konsekwencją uniewinnienia oskarżonej od zarzutu popełnienia czynu opisanego pkt. II wyroku stało się uchylene orzeczenia o wymiarze kary łącznej zawartego w pkt. III i IV wyroku. Z uwagi na następujące w tej części wyroku uniewinnienie, w tym zakresie, kosztami procesu obciążony został Skarb Państwa.

Odnosnie czynu przypisanego oskarżonej w pkt. I wyroku, Sąd Rejonowy ujawniony w trakcie rozprawy głównej materiał dowodowy poddał wnikliwej ocenie. Ze względu na to, że Sąd Rejonowy wskazał na przyczynę, dla której pozytywnie ocenił dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych, jak i wskazał powody, dla których odmówił wiary dowodom przeciwnym, nie dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych. Tym samym Sąd I instancji nie pozostawił w sprawie wątpliwości, które nie zostałyby usunięte, a tym samym rozstrzygnięte na niekorzyść oskarżonej.

Uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego zostało sporządzone stosownie do reguł wynikających z art. 424 kpk. Dało ono Sądowi Okręgowemu podstawę do skontrolowania słuszności rozumowania Sądu I instancji i zgodności tego rozumowania z materiałem dowodowym.

Ocenie zawartej w uzasadnieniu nie można zarzucić, by była sprzeczna ze wskazaniami wiedzy, czy doświadczenia życiowego, by zawierała błędy logiczne. Ocenę tę Sąd Okręgowy w pełni podziela.

Sąd Rejonowy objęte treścią zarzutów zdarzenie przeanalizował w sposób dokładny, a ustalenia stanu faktycznego i opis czynu przypisanego oskarżonej w wyroku oprął ściśle na tym, co w sposób pewny i niebudzący wątpliwości zostało oskarżonej dowiedzione.

Zasadnie Sąd Rejonowy za w pełni wiarygodne uznał zeznania świadków M. B. i M. O., pracowników MOPS w R., którzy opisali w zeznaniach sytuację w jakiej zastali małoletnią pokrzywdzoną P. K. (1), po ujawnieniu przez nich faktu opuszczenia przez oskarżoną mieszkania. Nie ulega wątpliwości, że zeznania te są obiektywne, gdyż świadkowie ci wykonywali wówczas czynności służbowe, nie byli w konflikcie z oskarżoną, który mógłby powodować ich negatywne dla niej działanie, a ponadto zobowiązani byli z racji wykonywanego zawodu do podjęcia działania adekwatnego do zastanych okoliczności. Poczyniony na podstawie tych zeznań opis przebywania małoletniej w mieszkaniu, oddaje ich spostrzeżenia, gdy zeznają, że wskazany im przez oskarżoną jako opiekun małoletniej mąż P. K. (2) był pogrążony w zupełnym śnie w następstwie upojenia alkoholem, a w drugim pokoju przebywali dwaj mężczyźni, gdy tymczasem roczna P. K. (1) była w łóżeczku obok pijanego ojca. Dziecko zareagowało na moment wejścia świadków do mieszkania i się przebudziło. Prawidłowo Sąd Rejonowy taką sytuację zinterpretował jako zagrażającą małoletniej. Również zachowanie oskarżonej wskazywało na spożycie przez nią alkoholu. Przeprowadzone badanie potwierdziło, że w istocie znajdowała się wówczas w stanie nietrzeźwości. Zeznania świadków wzmocnione zostały zeznaniami ratowników medycznych M. D. i P. K. (3), którzy ze względu na stan zdrowia dziecka musieli zabrać małoletnią do szpitala.

Powyższym ustaleniom Sądu Rejonowego, dokonanych na podstawie wskazanych dowodów, nie przeczą zeznania świadka Z. A., z których Sąd Okręgowy przeprowadził dowód na podstawie art. 452 § 2 kpk w postępowaniu odwoławczym w uwzględnieniu wniosku dowodowego, zawartego w osobistej apelacji oskarżonej. Powołany świadek nie ma informacji dotyczących popełnienia przez oskarżoną zarzucanego jej czynu. Jego zeznania dotyczą natomiast zachowania się oskarżonej i jej relacji z dzieckiem w innych okolicznościach. Nic nie podważa twierdzeń świadka, że oskarżona potrafiła należycie opiekować się małoletnią córką. W tym względzie świadek odwołuje się jednak do zdarzeń z przeszłości, gdyż z okresu dotyczącego czynu oskarżonej, nie ma wiadomości. Jego zeznania cechuje

sympatia do oskarżonej, wywodząca się z czasu znajomości świadka z matką oskarżonej. Całość zeznań Z. A. nie zawiera informacji, które mogłyby podważać prawidłowe ustalenia Sądu Rejonowego (k. 613-614).

Na podstawie prawidłowo dokonanych ustaleń faktycznych przez Sąd Rejonowy oraz materiału dowodowego przyjęć należy, że kwalifikacja czynu przypisanego oskarżonej w wyroku Sądu Rejonowego w pkt. I jest prawidłowa. Nie budzą wątpliwości ustalenia, że czyn ten został popełniony przez oskarżoną w warunkach powrotu do przestępstwa z art. 64 § 1 kk.

Wymierzając oskarżonej karę jednego roku pozbawienia wolności, Sąd Rejonowy uwzględnił wszystkie przesłanki z art. 53 kk. W pisemnych motywach wyroku swoje stanowisko w tym względzie przekonująco uzasadnił, wskazując na okoliczności przemawiające zarówno na korzyść jak i na niekorzyść oskarżonej.

W tym miejscu odnieść należy się do zarzutu apelacji obrońcy oskarżonej, podnoszącego, że Sąd Rejonowy wadliwie zinterpretował wyjaśnienia oskarżonej i nie przyjął w swoich ustaleniach, iż oskarżona przyznała się do czynu z pkt. I wyroku, co w ocenie obrońcy powinno być zostać uwzględnione w wyrokowaniu. Istotnie w zakresie zarzutu z pkt. IIa i III apelacji stwierdzić należy, że protokół rozprawy przed Sądem Rejonowym zawiera niejasne sformułowania (k. 306). Z powodu wątpliwości co do zapisu, z korzyścią dla oskarżonej, można przyjąć, że oskarżona przyznała się do czynu z pkt. I zaskarżonego wyroku i w tym zakresie odmówiła wyjaśnień oraz, że nie przyznała się do czynu z pkt. II części wstępnej wyroku, składając w tym zakresie wyjaśnienia. Okoliczność tę należy przyjąć jako łagodzącą, ale nie w stopniu wpływającym na prawidłowo ukształtowaną przez Sąd Rejonowy karę. Jeżeli Sąd Rejonowy wspomnianej okoliczności nie wyartykułował, to w wymiarze kary kierował się wynikami postępowania dowodowego i odniósł się do całokształtu postawy oskarżonej, tak w trakcie czynu, jak też w trakcie postępowania karnego.

Bezwzględna kara jednego roku pozbawienia wolności jest niewątpliwie karą surową. W okolicznościach sprawy jest jednak karą adekwatnie surową, niezawierającą w sobie elementów nadmiernej dolegliwości. Zważyć bowiem należy, że oskarżona czynu dopuściła się w warunkach powrotu do przestępstwa. Dobitnie świadczy to o braku efektów dotychczas podjętych oddziaływań resocjalizacyjnych. Odbycie zatem przez oskarżoną kary pozbawienia wolności jest konieczne dla uświadomienia jej wagi naruszonego dobra prawnego oraz dla zrealizowania celów prewencji ogólnej. Nie sposób nie dostrzec, że przestępstwa na szkodę małoletnich, wynikające z zaniedbań rodzicielskich, związanych z nadużywaniem przez faktycznych lub prawnych opiekunów dzieci, alkoholu prowadzą często do najpoważniejszych i tragicznych skutków. Konieczne wobec tego jest - tak jak w przypadku oskarżonej - zastosowanie reakcji, która powstrzyma ją w przyszłości przed popełnieniem przestępstwa, a zarazem właściwie będzie oddziaływać na otoczenie społeczne oskarżonej, w którym jej czyn jest znany.

Ze względu na to, że oskarżona nie ma wystarczających źródeł utrzymania, Sąd Okręgowy zwolnił ją od ponoszenia kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa za postępowanie odwoławcze.

Zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów należnych obrońcy za obronę z urzędu oraz na rzecz kuratora małoletniej tytułem wynagrodzenia, wynika z charakteru pełnionych czynności i ich nieopłacenia do tej pory.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku na podstawie art. 437 § 1 i § 2 kpk, art. 444 kpk, art. 409 kpk, art. 456 kpk.

SSO Mariusz Sztorc SSO Tomasz Wojciechowski SSO Grażyna Artymiak